

Ekonomija

Potrebe – občutek pomanjkanja, ki ga želimo odpraviti.

Vrste potreb:

- osnovne (življenjsko nujne)
- sekundarne

Meja se z razvojem spreminja.

- osebne potrebe
- družbene potrebe

Značilnosti potreb:

- se stalno spreminjajo
- se večajo
- so neomejene
- so SUBJEKTIVNE – vsak posameznik ima drugačne

Dobrine – sredstva za zadovoljevanje potreb

- nujne
- luksuzne
- osebne
- javne
- materialne
- nematerialne (storitve)
- DOPOLNINE = komplementarne – dobrine, ki se dopolnjujejo.
- NADOMESTNE = substitutne – lahko jih zamenjamo

PROIZVODI – dobrine, ki so rezultat proizvodnje.

- potrošne dobrine (uporabljamo v gospodinjstvih)
- kapitalne dobrine (stavbe, stroji, prevozna sredstva ...)

Dobrin je zmeraj manj v primerjavi s potrebami = dobrine so relativno redke

To predstavlja EKONOMSKI PROBLEM

Posameznikom primanjkuje denarja

Družbi primanjkuje proizvodnih dejavnikov za proizvodnjo dobrin

Zato, ker manjka proizvodnih dejavnikov dobrine stanejo.

Bolj je dobrina relativno redka višjo ceno ima.

Ker je dobrin premalo, moramo z njimi GOSPODARITI.

GOSPODARJENJE – varčno, pametno porazdeliti omejene dobrine, da bi čim boljše zadovoljili potrebe.

Z dano količino poskušamo narediti čim večji učinek.

ALTERNATIVNI STROŠEK žrtvovana količina neke dobrine, če kupimo več druge dobrine. Ne izražamo jih v denarju.

EKONOMIJA – veda o gospodarjenju, ki proučuje kako uporabiti omejena sredstva, da bi čim boljše zadovoljili potrebe.

Naravne = proste dobrine – zrak, sonce

EKONOMSKI OSEBKI:

- posamezniki oz. gospodinjstva
- podjetja
- država

Kako rešujemo ekonomski problem?

Kratkoročno: razdelitev dobrin

Dolgoročno: proizvodnja dobrin

TRI TEMELJNA EKONOMSKA VPRAŠNJA:

- KAJ IN KOLIKO proizvajati?

Katere dobrine bomo proizvajali in koliko posamezne dobrine?

- KAKO proizvajati?

Kombinacija proizvodnih dejavnikov in tehnologij.

- ZA KOGA proizvajati?

Koliko naj kdo dobi?

Cene se oblikujejo na trgu

Večje povpraševanje – višje cene – podjetja povečajo proizvodnjo, ker bodo več zaslužila

Dobriino dobi tisti, ki je pripravljen več plačati zanjo.

Naturalno gospodarstvo – včasih

Tržno gospodarstvo (trg, cene)

Plansko gospodarstvo (država)

SOCIALNO TRŽNI

MEŠANI EKONOMSKI SISTEM =

EKONOMSKI SISTEM

TRG:

- cena
- svoboda
- konkurenca
- profitni motiv
- država (red in mir, okolje, šolstvo, zdravstvo)

4 CILJI:

- Gospodarska rast
- ni brezposelnosti
- ni inflacije
- uravnotežena menjava s tujino

GOPSODARSKA DEJANOST

Proizvodnja (proizvodnja dobrin)

potrošnja REPRODUKCIJA razdelitev (denar)

(porabimo **menjava**

dobrine) (denar menjamo za dobrine)

Najpomembnejša faza gospodarskega procesa je PROIZVODNJA.

Družbena reprodukcija – ponavljanje procesa proizvodnje oz. 4 faz.

V proizvodnji se vzpostavijo PROIZVODNI ODNOSI, ki so odvisno od:

- izobrazbe (znanje, izkušnje)
- lastnine (določajo položaj v družbi)

V naturalnem gospodarstvu ni bilo menjave.

Krožni tok gospodarske dejavnosti:

Delo se specializira

TRG PROIZVODNIH DEJAVNIKOV
PODJETJA
GOSPODINJSTVA

TRG POTROŠNIH DOBRIN

Krog mora potekati nemoteno. Vmes poseže država in poskrbi, da ni motenj.

KORISTNOST DOBRIN – sposobnost dobrine, da zadovolji potrebe.

MEJNA KORISTNOST – koristnost, ki jo prinese vsaka dodatna enota dobrine

CELOTNA KORISTNOST – je skupno zadovoljstvo od vseh porabljenih enot dobrine.

Padajoča mejna koristnost pojasnjuje naše ravnanje pri nakupih. Za prve enote dobrine, ki naj prinesejo največjo koristnost smo pripravljeni plačati najvišjo ceno. Dodatno bi kupili le, če bi bila cena nižja.

IZBIRA POSAMEZNIKA PRI NAKUPU – imamo omejen denarni dohodek, zato moramo izbirati.

Primerjamo mejno koristnost s ceno. Če je dobrine 3 krat dražja jo kupim le, če imam 3 krat večje zadovoljstvo.

PREMICA ALTERNATIVNIH STROŠKOV – nam pokaže največje možne količine dobrin, ki jih lahko kupimo ob določenem dohodku in danih cenah.

Premica se premakne vzporedno navzdol, če se ceni spremenita za enak odstotek ali se zmanjša dohodek.

Premica se premakne vzporedno navzgor, če se cene znižajo za enak odstotek ali se zviša dohodek.

IZBIRA DRUŽBE PRI PROIZVAJANJU

Krivulja alternativnih možnosti proizvodnje. Pokaže nam največje mogoče količine 2 dobrin, ki jih lahko družba proizvede od dani količini proizvodnih dejavnikov in dani učinkovitosti le teh.

Družba se lahko nahaja na krivulji vendar samo, če so vsi proizvodni dejavniki polno zaposleni in tudi na najbolj učinkovit način. Družba se nahaja pod krivuljo, ko ne uporabimo vseh proizvodnih dejavnikov.

Točke nad krivuljo niso dosegljive.